

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(2)	(4)	(3)	(1)	(1)	(1)	(3)	(4)	(3)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(3)	(4)	(2)	(3)	(2)	(2)	(1)	(4)	(4)	(1)	תשובה

23	22	21	שאלה
(2)	(3)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **מבליט** : **ניכר** - (ניכר = נראה באופן ברור)

היחס : **מבליט** זה הופך משהו ליותר **ניכר**.
א' זה הופך משהו ליותר ב'.

תשובה (1): מזיז : ניח. האם **מזיז** זה הופך משהו ליותר **ניח**? לא. **ניח** זה משהו שאינו נייד, כלומר שלא ניתן להזיז אותו.

תשובה (2): מרגיש : רגיש. האם **מרגיש** זה הופך משהו ליותר **רגיש**? לא. **רגיש** זה מי שמרגיש דברים לעיתים קרובות.

תשובה (3): מבצר : מוגן. האם **מבצר** זה הופך משהו ליותר **מוגן**? כן. **מבצר** זה שם ביצורים על משהו, למשל מקיף אותו בחומות מגן, במטרה להפוך אותו ליותר **מוגן**.

תשובה (4): מבשל : טעים. האם **מבשל** זה הופך משהו ליותר **טעים**? לא. **מבשל** זה מכין תבשיל, אבל לא בהכרח **טעים**. לכן לא כל מי שמבשל בהכרח הופך משהו ל**טעים** יותר.

תשובה (3).

2. השאלה: **שאיפה** : **אוויר** -

היחס : **שאיפה** זו פעולה של הכנסת **אוויר** לריאות.
א' זה הכנסה של ב' לתוך משהו.

תשובה (1): עיכול : מזון. האם **עיכול** זה הכנסה של **מזון** לתוך משהו? לא. **עיכול** זה תהליך פירוק **המזון** במעיים ובקיבה **לאחר** שהאוכל כבר נכנס לגוף.

תשובה (2): דיבור : קול. האם **דיבור** זה הכנסה של **קול** לתוך משהו? לא. **דיבור** הוא **הוצאה** של **קול**.

תשובה (3): הרחה : אף. האם **הרחה** זה הכנסה של **אף** לתוך משהו? לא. **הרחה** זו פעולה של הכנסת משהו (ניחוחות) **לתוך האף**.

תשובה (4): לגימה : מים. האם **לגימה** זה הכנסה של **מים** לתוך משהו? כן. **לגימה** זה בליעת משקה, כלומר הכנסה של **מים** לגוף.

תשובה (4).

3. השאלה: דומה לו : דמיון -

היחס : אם דבר מסוים דומה לו אז יש דמיון בינו לבין הדבר.
א' משמעו שיש ביניהם ב'.

תשובה (1): גדול ממנו : גודל. האם גדול ממנו משמעו שיש ביניהם גודל? לא. אם הוא גדול ממנו הרי שיש ביניהם הבדלי גודל.

תשובה (2): מאחוריו : מיקום. האם מאחוריו משמעו שיש ביניהם מיקום? לא.

תשובה (3): רחוק ממנו : מרחק. האם רחוק ממנו משמעו שיש ביניהם מרחק? כן.

תשובה (4): שייך לו : שייכות. האם שייך לו משמעו שיש ביניהם שייכות? לא. שייכות היא חד-כיוונית. כלומר, אם זה שייך לו הרי שלאותו אדם יש שייכות לאותו חפץ, אך לחפץ אין שייכות לאדם.

תשובה (3).

4. השאלה: גילח למשעי : גילח -

היחס : גילח למשעי זה גילח בצורה חלקה ונקייה.
א' זה ב' לגמרי.

תשובה (1): מיצה : ניצל. האם מיצה זה ניצל בצורה מלאה? כן. מיצה זה ניצל עד תום, ניצל בצורה מלאה.

תשובה (2): הדביק : רדף. האם הדביק זה רדף בצורה מלאה? לא. הדביק זה צמצם את הפער לאפס, השיג. כלומר, הדביק זו התוצאה החיובית מבחינת מי שרדף.

תשובה (3): רפרף : קרא. האם רפרף זה קרא בצורה מלאה? לא. רפרף זה קרא בצורה לא מעמיקה, כלומר לא מלאה.

תשובה (4): פקע : מתח. האם פקע זה מתח בצורה מלאה? לא. פקע זה נמתח עד שנקרע, כלומר מתח יותר מדי.

תשובה (1).

5. השאלה: אסטרונוט : חללית -

היחס : אסטרונוט זה טייס חלל, חללית היא כלי התחבורה של האסטרונוט.
ב' זה רכב העבודה של א'.

תשובה (1): יורד ים : סירה. האם סירה זה רכב העבודה של יורד הים? כן. יורד ים זה ימאי והסירה היא רכב העבודה שלו.

תשובה (2): צנחן : מטוס. האם מטוס זה רכב העבודה של הצנחן? לא. מצנחן הוא כלי התחבורה של הצנחן.

תשובה (3): פצוע : אמבולנס. האם אמבולנס זה רכב העבודה של הפצוע? לא. אמבולנס הוא כלי רכב להעברת פצועים, אך הם אינם עובדים בלהיות פצועים. כלומר, פצוע הוא כלל אינו בעל תפקיד, אלא רק נהג האמבולנס והפרמדיק המטפל בו.

תשובה (4): חקלאי : טרקטור. האם טרקטור זה רכב העבודה של החקלאי? כן, אך לא כל חקלאי חייב בטרקטור על מנת להיקרא חקלאי. למשל, חקלאי יכול להשתמש רק בידיו, במגל, במחרשה ועוד. לעומת זאת, לא ניתן להיות אסטרונוט ללא חללית.

הערה : ניתן היה לבנות קשר מדויק יותר באופן הבא : אסטרונוט הוא מי שחי בחללית במהלך עבודתו, אך במקרה זה הקשר שבנינו מספיק בהחלט בכדי למצוא את התשובה הנכונה.

תשובה (1).

6.

השאלה: **עלה על יצועו : נרדם** - (יצוע = מיטה ; מצעים)

היחס : עלה על יצועו זה נשכב במיטתו במטרה להירדם. **נרדם** זה התחיל להיות ישן.
א' זה עשה פעולה במטרה להיות ב'.

תשובה (1): שם פעמיו : הגיע. האם **שם פעמיו** זה עשה פעולה במטרה להגיע? כן. **שם פעמיו** זה יצא לדרך, הלך לכיוון של משהו, וזאת במטרה להגיע.

תשובה (2): צד את עינו : הסתכל. האם **צד את עינו** זה עשה פעולה במטרה להסתכל? לא. **צד את עינו** משמעו גרם לו להסתכל על משהו. **צד את עינו** היא אינה פעולה **מכוונת** שמישהו עושה כדי להסתכל.

תשובה (3): חכך בדעתו : התלבט. האם **חכך בדעתו** זה עשה פעולה במטרה להתלבט? לא. **חכך בדעתו** זה פשוט התלבט.

תשובה (4): החיש צעדיו : הלך. האם **החיש צעדיו** זה עשה פעולה במטרה להיות הלך? לא. **החיש צעדיו** זה הגביר את קצב ההליכה, כלומר הלך מהר יותר.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה : חברי ארנון טוען כי פעמים רבות כשהוא מתלונן על בעיה גופנית בפני רופא _____, נדמה לו שהכאב שהוא חש מהווה שיקול _____ במכלול השיקולים של הרופא. לטענתו, _____ השקפה המערבית, הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

פתרון : נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט :

תשובה (1): חברי ארנון טוען כי פעמים רבות כשהוא מתלונן על בעיה גופנית בפני רופא **מערבי**, נדמה לו שהכאב שהוא חש מהווה שיקול **אחרון**, **אם בכלל**, במכלול השיקולים של הרופא. לטענתו, **בדומה** להשקפה המערבית, הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

תמצות : החלק הראשון : ברפואה המערבית כאב מהווה שיקול אחרון. החלק השני : הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של התאמה ("בדומה ל"). אולם, אם על פי הרפואה המערבית כאב מהווה שיקול שולי, ועל פי הרפואה הסינית כאב מהווה שיקול מרכזי, הרי שאנחנו מצפים למצוא קשר של ניגוד בין חלקי המשפט. לפיכך לא נוצר משפט הגיוני, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): חברי ארנון טוען כי פעמים רבות כשהוא מתלונן על בעיה גופנית בפני רופא **סיני**, נדמה לו שהכאב שהוא חש מהווה שיקול **אחרון**, **אם בכלל**, במכלול השיקולים של הרופא. לטענתו, **בדומה** להשקפה המערבית, הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

תמצות : החלק הראשון : ברפואה הסינית כאב מהווה שיקול אחרון. החלק השני : הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

מבלי להתייחס כלל לקשר המוצע בין שני חלקי המשפט ניתן לראות כי שני החלקים מציגים גישה סותרת לגבי גישתה של הרפואה הסינית לכאב, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): חברי ארנון טוען כי פעמים רבות כשהוא מתלונן על בעיה גופנית בפני רופא **מערבי**, נדמה לו שהכאב שהוא חש מהווה שיקול **אחרון**, **אם בכלל**, במכלול השיקולים של הרופא. לטענתו, **בניגוד** להשקפה המערבית, הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

תמצות : החלק הראשון : ברפואה המערבית כאב מהווה שיקול אחרון. החלק השני : הרפואה הסינית מייחסת חשיבות רבה לטיפול בכאב.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד ("בניגוד ל"). אם על פי הרפואה המערבית כאב מהווה שיקול שולי, ועל פי הרפואה הסינית כאב מהווה שיקול מרכזי, הרי שאכן יש ניגוד בין חלקי המשפט. לפיכך נוצר משפט הגיוני ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

8.

השאלה: _____ שבשנים האחרונות מוסד המלוכה _____, הסקרים מראים כי _____ מן הציבור _____ בביטולו.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): בהתאם לתחושה הכללית שבשנים האחרונות מוסד המלוכה **סובל מדעיכה במעמדו**, הסקרים מראים כי **חלק גדול** מן הציבור **אינו מעוניין** בביטולו.

תמצות: החלק הראשון: בשנים האחרונות מוסד המלוכה דועך. החלק השני: חלק גדול מהציבור לא מעוניין לבטל את מוסד המלוכה.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של התאמה ("בהתאם ל"). אם מוסד המלוכה דועך, והרבה אנשים דווקא לא מעוניינים לבטל אותו, הרי שיש קשר של ניגוד בין שני חלקי המשפט. על כן לא נוצר משפט הגיוני, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): כחיזוק לעמדה הגורסת שבשנים האחרונות מוסד המלוכה **אינו אהוד כבעבר**, הסקרים מראים כי **רק אחוזים בודדים** מן הציבור **חפצים** בביטולו.

תמצות: החלק הראשון: בשנים האחרונות מוסד המלוכה פחות אהוד. החלק השני: אחוזים בודדים רוצים לבטלו. כלומר רוב האנשים אינם מעוניינים בביטולו.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של התאמה ("כחיזוק ל"). אם מוסד המלוכה פחות אהוד, והרוב אינו מעוניין לבטלו, הרי שיש קשר של ניגוד בין שני חלקי המשפט. על כן לא נוצר משפט הגיוני ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): בניגוד לדעה הרווחת שבשנים האחרונות מוסד המלוכה **זוכה לאהדה גוברת והולכת**, הסקרים מראים כי **חלק ניכר** מן הציבור **אינו רוצה** בביטולו.

תמצות: החלק הראשון: בשנים האחרונות מוסד המלוכה זוכה לאהדה רבה. החלק השני: חלק גדול מהציבור לא מעוניין לבטלו.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד ("בניגוד ל"). אם מוסד המלוכה זוכה כיום לאהדה רבה, והרוב אינו מעוניין לבטלו, הרי שיש קשר של התאמה בין חלקי המשפט. על כן לא נוצר משפט הגיוני ולכן התשובה נפסלת.

מכיוון שפסלנו שלוש תשובות הרי שתשובה (4) היא התשובה הנכונה, אולם נבדוק גם אותה לשם השלמת ההסבר:

תשובה (4): אף על פי שבשנים האחרונות מוסד המלוכה **זוכה לעדנה מחודשת**, הסקרים מראים כי **נתח גדול** מן הציבור **תומך** בביטולו.

תמצות: החלק הראשון: בשנים האחרונות מוסד המלוכה זוכה שוב לאהדה. החלק השני: חלק גדול מהציבור מעוניין לבטלו.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד ("אף על פי"). אם מוסד המלוכה זוכה כיום לאהדה הרי שזה אכן מנוגד לכך שאנשים רבים מעוניינים לבטלו. מכאן שנוצר משפט הגיוני ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

9.

השאלה: _____ של אלברט _____ לו לרועץ כשהציג את מועמדותו לתפקיד, _____ מנהל המפעל ידוע כמי ש_____ לניסיונם העשיר של מועמדים בבואו לשקול את מועמדותם.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ניסיונו העשיר של אלברט היה לו לרועץ כשהציג את מועמדותו לתפקיד, שכן מנהל המפעל ידוע כמי שאינו מייחס חשיבות רבה לניסיונם העשיר של מועמדים בבואו לשקול את מועמדותם.

תמצות: החלק הראשון: ניסיונו הרב של אלברט פגע בו כמועמד לתפקיד (היה לו לרועץ = פגע בו, פעל לרעתו).

כבר בשלב זה אין היגיון במשפט, שכן לא סביר שניסיון רב יפגע במישהו במועמדותו לתפקיד, אפילו אם לא נחוץ ניסיון על מנת להתקבל. לכן ניתן לפסול את התשובה ולהמשיך לתשובה הבאה.

תשובה (2): חוסר הניסיון של אלברט לא היה לו לרועץ כשהציג את מועמדותו לתפקיד, וזאת אף שמנהל המפעל ידוע כמי שמייחס חשיבות רבה לניסיונם העשיר של מועמדים בבואו לשקול את מועמדותם.

תמצות: החלק הראשון: חוסר הניסיון של אלברט לא פגע בו.

החלק השני: המנהל מייחס חשיבות רבה לניסיון.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד ("וזאת אף ש"). אם המנהל מעדיף מועמדים מנוסים אז חוסר הניסיון של אלברט לא פגע בו למרות זאת. על כן נוצר משפט הגיוני ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10.

השאלה: בשנים האחרונות, בעקבות התחממות מי הים התיכון, התבססה בו אוכלוסייה של דג הסיפן, דג טרופי שהגיע אליו דרך תעלת סואץ. הדבר מפר את האיזון האקולוגי בים התיכון. הסיפן הוא צמחוני, ומאחר שרוב הדגים המקומיים אינם אוכלים צמחים, הוא אינו סובל מתחרות רבה על מקורות המזון שלו. לכן הסיפן מתרבה בים התיכון מהר יותר מאשר בבית גידולו המקורי, והוא משמיד אחוז ניכר מהאצות בבית גידולו החדש. אוכלוסיית האצות מתקשה להשתקם מהנזק, מכיוון שבשונה מהדגים הצמחוניים המקומיים, הסיפן אינו ניזון רק מאצות בוגרות.

איזו מהטענות הבאות הנוגעות לדג הסיפן אינה עולה מהפסקה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות ונפסול תשובות העולות מהפסקה:

תשובה (1): עד לשנים האחרונות לא התבססה אוכלוסייה שלו בים התיכון מכיוון שהמים בו לא היו חמים די הצורך

התשובה אינה נכונה, שכן היא עולה מהפסקה. בפסקה נכתב שאוכלוסיית דג הסיפן התבססה בים התיכון בעקבות התחממות מי הים בשנים האחרונות. מכאן שעד השנים האחרונות המים בים לא היו חמים מספיק כדי שאוכלוסיית דגי הסיפן תתבסס בו.

תשובה (2): הוא נבדל בתזונתו הן מהדגים הצמחוניים המקומיים והן מהדגים שאינם צמחוניים

התשובה אינה נכונה, שכן היא עולה מהפסקה. בפסקה נכתב כי הסיפן הוא צמחוני, ושרוב הדגים המקומיים אינם אוכלים צמחים. מכאן שדג הסיפן נבדל בתזונתו מהדגים המקומיים שאינם צמחוניים.

כמו כן, בפסקה נכתב: "...מכיוון שבשונה מהדגים הצמחוניים המקומיים, הסיפן אינו ניזון רק מאצות בוגרות." כלומר, הדגים המקומיים ניזונים רק מאצות בוגרות בשונה מדגי סיפן הניזונים גם מסוגי מזון נוספים. לפיכך דג הסיפן נבדל בתזונתו גם מהדגים הצמחוניים המקומיים.

תשובה (3): הוא הגיע לים התיכון מכיוון שבבית גידולו המקורי הופר האיזון האקולוגי

זו התשובה הנכונה, שכן היא אינה עולה מהפסקה. בפסקה אין מידע לגבי המצב האקולוגי בבית הגידול המקורי של דגי הסיכך. בפסקה נאמר כי האיזון האקולוגי הופר בבית גידול החדש בעקבות הגעתו לשם.

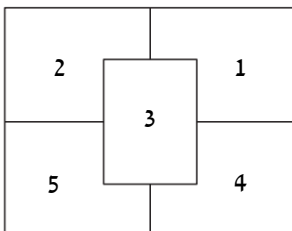
תשובה (4): הדגים המתחרים איתו על מקורות המזון באזור מוצאו מרובים מאלו המתחרים איתו בים התיכון

התשובה אינה נכונה, שכן היא עולה מהפסקה. בפסקה נכתב: "...הוא אינו סובל מתחרות רבה על מקורות המזון שלו. לכן הסיכך מתרבה בים התיכון מהר יותר מאשר בבית גידולו המקורי..." אם הסיכך מתרבה מהר יותר בים התיכון מכיוון שאינו סובל מתחרות גדולה על מקורות המזון שלו, הרי שניתן להסיק כי התחרות על מזון בבית גידולו המקורי גדולה יותר.

תשובה (3).

11.

השאלה: בחברה חמישה עובדים: מנהלת, רואה חשבון, יועצת השקעות, דובר ומזכירה. החברה עברה למבנה חדש ובו חמישה משרדים כבסרטוט, משרד לכל עובד. יועצת ההשקעות ביקשה שמשרדה לא יגובל במשרדו של רואה החשבון, ובקשתה התקבלה.

מה לא ייתכן?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול תשובות שייכתנו. התשובה הנכונה היא התשובה שלא תיתכן. שימו לב: הוספנו מספר לכל משרד כדי להקל על ההסבר.

תשובה (1): משרדה של המזכירה אינו גובל במשרדה של יועצת ההשקעות

לפי נתוני השאלה, משרדה של יועצת ההשקעות אינו גובל במשרדו של רואה החשבון. לכן משרדיהם של יועצת ההשקעות ורואה החשבון חייבים להיות ממוקמים במקומות 1 ו-5 או לחלופין במקומות 2 ו-4. נניח כי משרדה של יועצת ההשקעות הוא משרד 1, ומשרדו של רואה החשבון הוא משרד 5. כעת נוכל למקדם את המזכירה במשרדים 2, 3 או 4. כל אחד מהמשרדים הללו גובל במשרדה של יועצת ההשקעות. גם אם נשים את יועצת ההשקעות במשרד 5, ואת רואה החשבון במשרד 1, יתקבל מצב דומה.

ננסה למקם את משרדה של יועצת ההשקעות במשרד 2, ואת משרדו של רואה החשבון במשרד 4. כעת המזכירה יכולה להיות במשרדים 1, 3 או 5. גם כאן כל אחד מהמשרדים הללו גובלים במשרדה של יועצת ההשקעות. גם אם נחליף בין משרדיהם של יועצת ההשקעות ורואה החשבון נקבל מצב דומה. ראינו שמשרדה של המזכירה בהכרח גובל עם משרדה של יועצת ההשקעות ולכן תשובה זו לא תיתכן. מכאן שזו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

12.

השאלה: תרצה נכנסה לבית קפה וראתה שם את שפרה שותה קפוצ'ינו.

תרצה: "שפרה, את שותה קפוצ'ינו מפני שאין כאן מילק-שייק?"

שפרה: "לא. ויתרתי על שתיית מילק-שייק משום שיש כאן קפוצ'ינו."

מה אינו משתמע מחילופי דברים אלו?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול תשובות המשתמעות מחילופי הדברים:

תשובה (1): שפרה הייתה שותה מילק-שייק, אלמלא היה בבית הקפה קפוצ'ינו

התשובה אינה נכונה. שפרה אומרת שהיא ויתרה על שתיית מילק-שייק מפני שיש קפוצ'ינו בבית הקפה. לכן ניתן להסיק כי במידה ולא היה קפוצ'ינו, היא הייתה בוחרת לשתות מילק-שייק. לפיכך טענה זו משתמעת מחילופי הדברים.

תשובה (2): שפרה מעדיפה קפוצ'ינו על פני מילק-שייק

התשובה אינה נכונה. שפרה אומרת שויתרה על שתיית מילק-שייק מפני שיש קפוצ'ינו בבית הקפה. מכאן ניתן להסיק כי היא מעדיפה קפוצ'ינו על פני מילק-שייק. לפיכך טענה זו משתמעת מחילופי הדברים.

תשובה (3): תרצה חשבה ששפרה מעדיפה תמיד מילק-שייק על פני קפוצ'ינו

התשובה אינה נכונה. תרצה שואלת את שפרה אם היא שותה קפוצ'ינו מפני שאין מילק-שייק בבית הקפה. מכאן ניתן להסיק כי תרצה מאמינה שבמידה והיה מילק-שייק, שפרה הייתה מעדיפה אותו על פני קפוצ'ינו. לפיכך טענה זו משתמעת מחילופי הדברים.

תשובה (4): אין בבית הקפה מילק-שייק

זו התשובה הנכונה. שפרה אומרת שהיא ויתרה על שתיית מילק-שייק מפני שיש בבית הקפה קפוצ'ינו. מכאן ניתן להסיק כי הייתה לה אפשרות לבחור גם במילק-שייק, אולם היא ויתרה עליו. לפיכך הטענה שבתשובה אינה משתמעת מחילופי הדברים.

תשובה (4).

13.

השאלה: א"מ קופי טען כי אפשר להשליט סדר מסוים במגוון שימושי השפה, וזאת בחלקנו אותם לשלושה סוגים כלליים ביותר: הסוג הראשון הוא השימוש ה**מידעי**, שהמטרה בו היא העברת מידע, והדבר מושג באמצעות הצגת טענות או הכחשתן. הסוג השני הוא ה**הבעתי**: השפה ממלאת תפקיד הבעתי כל אימת שמשתמשים בה כדי לשחרר רגשות או לעורר אותם. הסוג השלישי, הקרוי השימוש ה**מכוון**, תכליתו להניע לפעולה או למנוע אותה. עם זאת, קופי סבור שכמעט כל מבע רגיל ידגים, בהרבה או במעט, לפחות שניים משלושת שימושי השפה.

איזו מהטענות הבאות עולה מדבריו של א"מ קופי?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול תשובות שאינן עולות מדבריו של קופי:

תשובה (1): מכיוון שהשימוש המידעי הוא השימוש הבסיסי בכל מבע רגיל, גם מבעים שנועדו לשימוש הבעתי או מכוון בהכרח יכילו מידע

התשובה אינה נכונה, שכן בפסקה לא נטען כי השימוש המידעי הוא השימוש **הבסיסי** בכל מבע רגיל, ובכלל לא נאמר מהו השימוש הבסיסי. כמו כן, בפסקה לא מוסבר מדוע מבעים מסוימים יכילו סוגים שונים של שימושי השפה, אלא רק נאמר כי לדעתו של קופי כמעט כל מבע ידגים שימוש לפחות בשניים מתוך שלושת הסוגים.

תשובה (2): הניסיון לחלק את שימושי השפה לשלוש קטגוריות כלליות אינו עולה יפה, משום שמבעים רגילים בדרך כלל אינם מתאימים אף לא לאחת מהקטגוריות

התשובה אינה נכונה, שכן בפסקה לא נטען שהניסיון לחלק את שימושי השפה לקטגוריות אינו עולה יפה.

תשובה (3): מבע המשמש רק לאחת משלוש המטרות הוא מבע לקוי

התשובה אינה נכונה. אמנם נטען בפסקה כי כמעט כל מבע רגיל מדגים לפחות שניים משלושת שימושי השפה. אולם, לא נקבע דבר לגבי מבע לקוי, ולא ניתן להסיק כי מבע המשמש רק לאחת משלוש המטרות הוא מבע לקוי.

תשובה (4): אף שאפשר לחלק את שימושי השפה לשלוש קטגוריות מובחנות, רק לעיתים רחוקות ימצא מבע המשתייך לאחת מהן בלבד

זו התשובה הנכונה. בחלק הראשון של הפסקה נאמר כי ניתן לחלק את שימושי השפה לשלושה סוגים: מידעי, הבעתי ומכוון. במשפט האחרון בפסקה נאמר כי כמעט כל מבע רגיל מדגים לפחות שניים מאותם שימושי השפה. מכאן שרק לעיתים רחוקות ימצא מבע המשתייך לקטגוריה אחת בלבד.

תשובה (4).

14.

השאלה: בניסוי סיפרו חוקרים לילדים בני שלוש וחמש שני סיפורים: סיפור על הילד יותם שהגיש לציפורים פרוסת לחם כדי שיאכלו ממנה אך הציפורים ברחו ממנו, וסיפור על הילדה ליבי שאכלה כריך וציפורים אכלו את פירוריו שהתפזרו. אחרי כל סיפור שאלו החוקרים את הילדים אם הילד שבסיפור התכוון להאכיל את הציפורים. מתשובות הילדים למדו החוקרים כי ילדים בני שלוש נוטים להסיק על כוונותיהם של בני אדם על סמך תוצאות מעשיהם, ואילו ילדים בני חמש מסוגלים לזהות כוונות, גם אם לא התממשו.

איזה מן הממצאים הבאים הוא המתאים ביותר להיות הממצא שהחוקרים הסתמכו עליו?

פתרון: לפנינו שאלת חשיבה מדעית. עלינו להסיק איזה מהממצאים מתאים להיות הממצא עליו הסתמכו החוקרים. נסכם את הניסוי ונסיק איזה ממצא עלינו למצוא:

בניסוי החוקרים סיפרו לילדים שני סיפורים:

1. יותם שהגיש לציפורים לחם כדי שיאכלו אך הציפורים ברחו ממנו.
2. ליבי שאכלה כריך והציפורים אכלו את הפירורים שהתפזרו.

מסקנות הניסוי עוסקות ביכולות של ילדים בגילאים שונים להסיק לגבי כוונותיהם של בני אדם. לפי הסיפורים, יותם התכוון להאכיל את הציפורים, אך אלה לא אכלו, ואילו ליבי לא התכוונה להאכיל את הציפורים, אך הן כן אכלו.

החוקרים הסיקו כי ילדים בני שלוש נוטים להסיק על כוונותיהם של בני אדם על סמך תוצאות מעשיהם. מכיוון שלפי הסיפור שסיפרו החוקרים יותם לא הצליח להאכיל את הציפורים הרי שניתן להסיק כי הילדים בני השלוש חשבו כי יותם לא התכוון להאכיל את הציפורים. על פי אותו עיקרון, לפי הסיפור שסיפרו החוקרים ליבי הצליחה להאכיל את הציפורים, הרי שניתן להסיק כי בני השלוש חשבו שליבי התכוונה להאכיל את הציפורים.

החוקרים הסיקו כי ילדים בני חמש מצליחים לזהות כוונות, גם אם לא התממשו. לפי הסיפורים שסיפרו החוקרים, יותם התכוון להאכיל את הציפורים ואילו ליבי לא התכוונה. מכאן ניתן להסיק כי בני החמש ככל הנראה טענו שיותם התכוון להאכיל את הציפורים ושליבי לא התכוונה להאכיל את הציפורים.

לסיכום, יש למצוא ממצא לפיו: מרבית בני השלוש טענו שרק ליבי התכוונה להאכיל את הציפורים, ומרבית בני החמש טענו שרק יותם התכוון לעשות זאת.

תשובה (1).

15.

השאלה: במאמר נכתב: "מחזור השירים 'מחולות ריקים' של המשורר חזי לסקלי עוסק בקשיים ובבעיות שבשימוש במילים, ועולה ממנו כי לסקלי מאמין שהשפה חסרת כל תועלת."

איזה מן האנשים מעביר מסר באופן הדומה ביותר לאופן שבו לסקלי מעביר את מסרו?

פתרון: עלינו למצוא מישהו שמעביר מסר באופן הדומה ביותר לאופן שבו לסקלי מעביר מסר. לכן, עלינו להבין כיצד לסקלי מעביר את המסר.

לסקלי יצר שירים בהם הוא מנסה להעביר את המסר כי השימוש במילים קשה ובעייתי, וכי השפה חסרת תועלת. כלומר, לסקלי משתמש בשפה (שירים) כדי להעביר את המסר שהשפה חסרת תועלת.

לפיכך, עלינו לחפש מקרה שבו מישהו יוצר דבר מסוים כדי לצאת נגד אותו דבר.

קעת נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אדם שמצייר ציור מכוער כדי להמחיש שאומנות אמיתית אינה צריכה להיות יפה, אלא לשבור מוסכמות

התשובה אינה נכונה, שכן האדם שבתשובה זו אינו מנסה לצאת נגד אומנות, אלא מנסה להמחיש איזה מסר היא צריכה להעביר. אדם זה עושה שימוש באומנות כדי לעלות את ערכן של יצירות מכוערות.

תשובה (2): אדם שמארגן הפגנה כדי למחות על המטרד שהפגנות גורמות

זו התשובה הנכונה. במקרה זה האדם מתכוון מוחה על קיומן של הפגנות על ידי שימוש בדבר נגדו הוא מוחה - הפגנה.

תשובה (3): אדם שהולך פעם בשבוע לבית הקולנוע ומתלונן על איכות הסרטים כדי לשכנע את סביבתו שהסרטים המוצגים בו גרועים

התשובה אינה נכונה. האדם בדוגמה זו אינו יוצר סרטים כדי להראות שסרטים הם גרועים, אלא פשוט מתלונן על איכותם כדי לשכנע אחרים שהוא צודק.

תשובה (4): אדם שאינו יודע לשיר ומופיע לפני קהל כדי להוכיח שאין צורך בכישרון מיוחד כדי להיות זמר

התשובה אינה נכונה. בדומה לתשובה (1), גם כאן האדם פשוט מנסה לעלות את ערכה של שירה גרועה. אדם זה אינו משתמש בשירה כדי להראות שהשירה בעצמה גרועה.

תשובה (2).

16.

השאלה: העיתונאית אן טרובק מזהירה שהביקור בבתייהם של סופרים הוא רק דרך לסגוד להם: "סופרים אינם יוצרים בתים, הם יוצרים ספרים", היא מזכירה. אבל עמיתתה לורה מילר אומרת שכאשר היא מבקרת בבתייהם של סופרים, מטרתה דווקא הפוכה: היא רוצה לחסן את עצמה נגד פולחן הסופרים, ולהזכיר לעצמה שאפילו יצירות גאוניות הן תוצר של בני אדם בשר ודם. לטענתה, דווקא הסתמיות של בתי הסופרים היא המעניקה להם את חנינם.

בנוגע לאיזו מהטענות הבאות טרובק ומילר לא יסכימו ביניהן?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול טענות עליהן יסכימו טרובק ומילר:

תשובה (1): גם יצירות גאוניות נכתבות בידי בני אדם בשר ודם

התשובה אינה נכונה. טרובק מזהירה שהביקור בבתייהם של סופרים היא דרך לסגוד להם, ולהפוך אותם ליותר ממה שהם - בני אדם בשר ודם אשר יוצרים ספרים. כלומר לדעתה של טרובק יצירות גאוניות נכתבות על ידי בני אדם. מילר טוענת שהיא מבקרת בבתי סופרים כדי להזכיר לעצמה שגם יצירות גאוניות הן תוצר של בני אדם בשר ודם. כלומר, גם מילר חושבת שיצירות גאוניות נכתבות בידי בני אדם בשר ודם.

תשובה (2): בתייהם של סופרים גורמים לנו להיזכר שהם בני אדם בשר ודם

זו התשובה הנכונה. טרובק טוענת שביקור בבתי הסופרים הוא רק דרך לסגוד להם, מכאן שהיא מאמינה שבתיהם של הסופרים מוסיפים לסופרים הילה נוספת ומאדירים אותם עוד יותר. מילר לעומתה טוענת כי היא מבקרת בבתי הסופרים כדי "לחסן את עצמה נגד הפולחן הסופרים, ולהזכיר לעצמה שאפילו יצירות גאוניות הן תוצר של בני אדם בשר ודם". מכאן שמילר, בניגוד לטרובק, חושבת שבתיהם של סופרים גורמים לנו להיזכר שהם בני אדם בשר ודם. על כן טרובק ומילר לא מסכימות על הטענה בתשובה זו.

תשובה (3): בתים אינם התוצר החשוב ביותר של סופרים

התשובה אינה נכונה, שכן שתיהן מסכימות עם הטענה כי בתים אינם התוצר החשוב ביותר של סופרים אלא היצירות של אותם סופרים.

תשובה (4): ההערצה המוגזמת לסופרים היא תופעה בעייתית

התשובה אינה נכונה. טרובק מזהירה שהביקור בבתי הסופרים היא רק דרך לסגוד להם. אם היא מזהירה מפני דבר העלול לגרום להערצה נוספת של סופרים, הרי שהיא מאמינה שמדובר בתופעה בעייתית. מילר טוענת שהיא מבקרת בבתי סופרים במטרה לחסן את עצמה נגד פולחן הסופרים. אם היא מבקרת בבתיים כדי לחסן את עצמה מההערצה, הרי שגם היא מאמינה שמדובר בתופעה בעייתית.

תשובה (2).

17.

השאלה: לפי האנתרופולוג מירצ'ה אליאדה, כל תרבות עתיקה האמינה שבתחומה ניצב ה"אקסיס מונדי", הסולם או הציר שמחבר את שלושת העולמות: התהום, העולם שלנו והרקיע. לטענתו, כך הביאה כל תרבות לידי ביטוי את תחושתה שהיא המצויה במרכז ההווה.

איזו מהטענות הבאות משקפת באופן המדויק ביותר את היחס של כל אחת מן התרבויות העתיקות לתרבויות האחרות, לפי אליאדה?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אומנם ה"אקסיס מונדי" ניצב בתחום שלנו, אך אין זה פוסל את האפשרות שתרבויות אחרות מצויות במרכז ההווה

התשובה אינה נכונה. לפי דבריו של אליאדה כל תרבות האמינה שבתחומה ניצב ה"אקסיס מונדי", ולכן כל תרבות חשה שהיא מצויה במרכז ההווה, מכאן שכל תרבות האמינה שהתרבויות האחרות אינן נמצאות במרכז ההווה.

תשובה (2): בכל תרבות ניצב ה"אקסיס מונדי" שלה, אך רק האקסיס מונדי שלנו מחבר את שלושת העולמות התשובה אינה נכונה, שכן לפי דבריו של אליאדה כל תרבות האמינה שבתחומה ניצב ה"אקסיס מונדי". מכאן שכל תרבות האמינה כי הוא אינו ניצב בתחומן של תרבויות אחרות. בפסקה לא נטען כי התרבויות האמינו כי יש כמה "אקסיס מונדי".

תשובה (3): ה"אקסיס מונדי" אינו ניצב בתחומן של תרבויות אחרות והן אינן מצויות במרכז ההווה

זו התשובה הנכונה. לפי דבריו של אליאדה כל תרבות האמינה שבתחומה ניצב ה"אקסיס מונדי", ומכאן שכל אחת מהן האמינה כי הוא אינו ניצב בתחומן של תרבויות אחרות. כמו כן, אליאדה טוען כי בעקבות אמונה זו כל תרבות הביאה לידי ביטוי את תחושתה שהיא המצויה במרכז ההווה. לפיכך כל תרבות האמינה שהתרבויות האחרות אינן נמצאות במרכז ההווה.

תשובה (4): אף שה"אקסיס מונדי" ניצב בתחומן של תרבויות רבות, רק התרבות שלנו מצויה במרכז ההווה התשובה אינה נכונה, שכן לפי דבריו של אליאדה כל תרבות האמינה שבתחומה ניצב ה"אקסיס מונדי", ומכאן שכל אחת מהן האמינה כי הוא אינו ניצב בתחומן של תרבויות אחרות.

תשובה (3).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: ההבנה שזרם חשמלי יוצר שדה מגנטי הניחה את היסודות להמצאת מכשיר הטלפון. זוהי דוגמה _____ "התשובה המתבקשת" (שורה 1).

איזו מן האפשרויות הבאות משלימה את החסר באופן הטוב ביותר?

פתרון: נקרא את הפסקה הראשונה ונבין מהי "התשובה המתבקשת".

בשורה 1 נכתב: "מה קודם למה: המדע לטכנולוגיה, או להפך? בעיני רבים התשובה המתבקשת היא שהמדע הוא הקודם..." מכאן ש"התשובה המתבקשת" היא שהמדע קודם לטכנולוגיה.

הדוגמה הנתונה מציגה מצב שבו המדע (זרם חשמלי היוצר שדה מגנטי) קודם לטכנולוגיה (המצאת מכשיר הטלפון). מכאן שזו דוגמה למקרה **שבו תקפה "התשובה המתבקשת"**.

תשובה (2).

19. השאלה: על פי הפסקה השנייה, אילו מהתנועות הבאות נבדלת מתנועת סיבובו של הירח מסביב לכדור הארץ בשתי ההבחנות שהבחין אריסטו?

פתרון: נקרא את הפסקה השנייה, ונמצא מהן שתי ההבחנות בהן הבחין אריסטו.

על פי הפסקה השנייה, אריסטו מבדיל בין התנועה הסיבובית לבין תנועת הלוך ושוב בקו ישר. כמו כן, הוא מבדיל בין תנועה טבעית לתנועה מלאכותית, מעשה ידי אדם. בהתאם להבחנות אלו, תנועת סיבובו של הירח סביב כדור הארץ היא תנועה **סיבובית וטבעית**.

מכיוון שאנו מחפשים תנועה **הנבדלת** מתנועת סיבוב הירח מסביב לכדור הארץ **בשתי ההבחנות**, נחפש בתשובות דוגמה לתנועה שאינה סיבובית ואינה טבעית. כלומר, נחפש תנועה בקו ישר שהיא מעשה ידי אדם.

תשובה (1): תנועתו של גלגל שיניים במכונה

התשובה אינה נכונה, שכן אמנם תנועתו של גלגל שיניים היא תנועה מלאכותית, אבל היא תנועה מעגלית, ולא תנועה בקו ישר.

תשובה (2): תנועת אבן הנופלת מטה, כלפי האדמה

התשובה אינה נכונה, שכן אמנם זוהי תנועה בקו ישר, אך היא אינה תנועה מלאכותית. תנועת אבן הנופלת מטה היא תנועה טבעית, הקשורה לכוח המשיכה, ולא תנועה שהיא מעשה ידי אדם.

תשובה (3): תנועתם של עלי שלכת הנישאים ברוח

התשובה אינה נכונה, שכן תנועת עלי השלכת הנישאים ברוח היא תנועה טבעית, ולא מעשה ידי אדם.

תשובה (4): תנועתה של מעלית בניין מעלה ומטה

זו התשובה הנכונה. תנועת מעלית בניין מעלה ומטה היא תנועה בקו ישר, שהיא מעשה ידי אדם.

תשובה (4).

20. מהו "השינוי הזה" (שורה 16)?

פתרון: שורה 16, בתחילתה של הפסקה הרביעית, נפתחת באופן הבא: "מה חולל את השינוי הזה?" המילה "הזה" היא מילה שמפנה למשהו שהוזכר קודם, ומכאן שהשינוי הוצג קודם לכן. לפיכך, עלינו לקרוא את הפסקה שקדמה לה על מנת לענות על השאלה. הפסקה השלישית נפתחת באופן הבא: "במאה ה-17 חל שינוי באופן שבו תפס המדע את מושג התנועה." בהמשך הפסקה מתואר השינוי בתפיסה זו. מכאן ש"השינוי הזה" הוא **השינוי באופן שבו נתפסה התנועה**.

תשובה (3).

21. השאלה: איזו מן הטענות הבאות אינה חלק מסברתו של גדעון פרוידנטל, המוצגת בפסקה הרביעית?

פתרון: נקרא את הפסקה הרביעית ונסכם בקצרה את סברתו של פרוידנטל המוצגת בה. על פי פרוידנטל, המעבר מעבודה של צמיתים להעסקת עובדים שכירים ייקר את כוח העבודה. כתוצאה מכך, המעסיקים החלו לחתור לפיתוח מכונות על מנת לצמצם את התלות בעובדים, מה שהעלה את יוקרתם של מי שעסקו בפיתוח אותן מכונות. כתוצאה מכך יותר ויותר משכילים החלו להתעניין גם הם במכונות ובאופן הפעלתן.

כעת נעבור על התשובות המוצעות ונפסול טענות שהן חלק מסברתו של פרוידנטל:

תוכלו לראות כי תשובות (1) עד (3) הן טענות שכלולות בטענתו של פרוידנטל כפי שהוצגה לעיל.

תשובה (1): הצורך הגובר של המעסיקים במכונות העלה את יוקרתו של העיסוק בפיתוחן ובשכלולן

תשובה (2): המעבר מעבודה של צמיתים להעסקת עובדים שכירים גרם למעסיקים להזדקק יותר למכונות

תשובה (3): העלייה ביוקרתו של העיסוק בפיתוח מכונות גרמה למשכילים להתעניין בהן ובאופן פעולתן

תשובה (4): העלייה ביוקרתו של העיסוק בפיתוח מכונות גרמה למדענים לעסוק בפיתוחן ובשכלולן

זו התשובה הנכונה. בפסקה נאמר כי העלייה ביוקרתו של העיסוק בפיתוח מכונות גרמה למשכילים להתעניין במכונות ולבחון את פעולתן (שורות 20-21). לא נאמר כי העלייה ביוקרתו של העיסוק בפיתוח מכונות גרמה למדענים להתעניין במכונות.

תשובה (4).

22. השאלה: "יש בעולם תנועה מסוג אחד בלבד, ורק למראית עין יש סוגי תנועה שונים" (שורה 24), כלומר -

פתרון: נקרא את המשפט שבשורה 24 מתחילתו: "אם אפשר להמיר תנועה מסוג אחד בתנועה מסוג אחר, הרהרו, ייתכן שלאמיתו של דבר יש בעולם תנועה מסוג אחד בלבד, ורק למראית עין יש סוגי תנועה שונים באופן מהותי." (שורות 23-24)

לפי המשפט, יש בעולם תנועה מסוג אחד בלבד. כלומר, הבחנתו של אריסטו בין תנועה סיבובית לבין תנועה בקו ישר, וגם בין תנועה טבעית לתנועה מלאכותית, אינה נכונה.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): יש בעולם רק תנועות הלוך ושוב

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 22-23 כתוב: "...הם ראו שתנועת הלוך ושוב יכולה ליצור תנועה סיבובית רציפה." מכאן שאמנם יש בעולם תנועות הלוך ושוב, אך גם תנועות סיבוביות.

תשובה (2): יש בעולם רק תנועות סיבוביות

התשובה אינה נכונה. כפי שהוסבר בתשובה (1), לפי הכתוב בפסקה הרביעית יש גם תנועות סיבוביות וגם תנועות הלוך ושוב.

תשובה (3): ההבדלים בין התנועות בעולם אינם מצדיקים את סיווגן לסוגי תנועות שונים

זו התשובה הנכונה. אם יש בעולם תנועה מסוג אחד בלבד, ורק למראית עין ישנם סוגי תנועה שונים, אז אין סיבה לסווג את התנועות בעולם לסוגי תנועות שונים.

תשובה (4): כל התנועות המלאכותיות הן מסוג אחד, וכל התנועות הטבעיות הן מסוג אחר

התשובה אינה נכונה, שכן במשפט כתוב כי בעולם יש תנועות מסוג אחד בלבד. כלומר, ההבחנה בין תנועה מלאכותית לטבעית אינה נכונה.

תשובה (3).

23.

השאלה: על פי הקטע, מה נכון בנוגע לשאלה המוצגת בתחילתו?

פתרון: ניזכר בשאלה המוצגת בתחילת הקטע: "מה קודם למה: המדע לטכנולוגיה או להפך?", ובתשובה המתבקשת לאותה שאלה: המדע קודם לטכנולוגיה.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): התשובה לה היא שהטכנולוגיה קודמת למדע, גם אם נראה לנו שההפך הוא הנכון

התשובה אינה נכונה. בפסקה האחרונה כתוב: "**לא תמיד** אפוא הטכנולוגיה מיוצרת על סמך הידע שרכשו מדענים בזכות התבוננות בטבע." (שורה 25) לפיכך הטכנולוגיה אינה תמיד קודמת למדע.

תשובה (2): לעיתים התשובה לה דווקא הפוכה מהתשובה המתבקשת

זו התשובה הנכונה. בפסקה הראשונה נאמר כי התשובה המתבקשת לשאלה המוצגת בתחילת הקטע היא שהמדע קודם לטכנולוגיה.

בפסקה האחרונה כתוב: "**לא תמיד** אפוא הטכנולוגיה מיוצרת על סמך הידע שרכשו מדענים בזכות התבוננות בטבע." (שורה 25) מכאן **שלעיתים** הטכנולוגיה קודמת למדע. כלומר, לעיתים התשובה לשאלה שהוצגה בתחילת הקטע הפוכה מהתשובה המתבקשת.

תשובה (3): התשובה שמקובל לתת לה היום הפוכה מהתשובה שנתנו לה המדענים במאה ה-17

התשובה אינה נכונה. המדענים במאה ה-17 הוזכרו רק בפסקה השנייה. שם נכתב כי הם החלו לתפוס את התנועה באופן שונה מתפיסתו של אריסטו. מעבר לכך, לא ידוע אם לדעתם המדע קודם לטכנולוגיה או להיפך.

תשובה (4): המדענים במאה ה-17 טענו שהתשובה לה הפוכה מהתשובה שנתנו לה עד אז

התשובה אינה נכונה, שכן כאמור לא ידוע האם לדעת המדענים במאה ה-17 המדע קודם לטכנולוגיה או להיפך.

תשובה (2).